

МАКТАБГАЧА ТА'ЛИМ TASHKILOTLARIDA МАКТАБГА TAYYORLASHDA ОТА-ОНАЛАР BILAN HАMKORLIK ISHLARINI OLIB BORISH

Umarova Nasibahon Mahmudjonovna

Andijon viloyati Paxtabot tumani 29-son DMTT direktori

Annotatsiya: ushbu maqolada maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ota-onalar bilan o'zaro hamkorlik ishlarini samarali tashkil qilish haqida aytib o'tilgan.

Аннотация: в данной статье говорится об эффективной организации сотрудничества с родителями в дошкольных образовательных организациях.

Abstract: this article talks about the effective organization of cooperation with parents in preschool educational organizations.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim tashkiloti, ota-ona, hamkorlik, ta'lim-tarbiya, pedagog, bolalar, odob-axloq.

Ключевые слова: организация дошкольного образования, родители, сотрудничество, воспитание, педагог, дети, манеры.

Key words: preschool education organization, parents, cooperation, education, pedagogue, children, manners.

MTT(Maktabgacha ta'lim tashkilotlari) bilan ota – onalarning bir-biriga bog'liq jihatlar MTT bilan ota-onalar burchlari va vazifalari, maqsadi bir-biriga o'xshaydi. MTTning asosy maqsadi bolalarni o'qitish, tarbiyalash, qarab turish va parvarish qilish jarayonida paydo bo'ladigan tomonlarning huquqlari, majburiyatlari va javobgarligini sezishlari amalga oshiruvchi ta'lim – tarbiya jarayonini olib borishdan iborat bo'lsa, ota-ona bolalarni ma'naviy barkamol qilib shakllantirishdagi asoslarni hosil qilishda MTTdan samarali foydalanish va bola aqliy kamolotini ma'naviy kamolot bilan uyg'un holda rivojlantirishga erishishdir. Bolalarning MTT dagi hayot kechirishini tashkil etishda faol ishtirok etish. Bolalarning jismoniy va ruhiy sog'lig'i uchun g'amxo'rlik qilish.Maktabgacha ta'lim esa ustaviga muvofiq bo'lgan zarur shart– sharoitlarni ta'minlaydi. Bolalar hayotini muhofaza qilish va sog'lig'ini mustahkamlashga doimo g'amxo'rlik qilishdir.Bola shaxsini shakllantirish, bilimga qiziqishini rivojlantirishdir. MTTda bolaning intellektual, shaxsiy va jismoniy rivojlanishini ta'minlanadi. MTT da bolalarning sog'lig'ini nazorat qilib boriladi.

Hamkorlik pedagog bilan ishlaydigan oila va jamoa qadriyatlarini, turmush tarzi, o'ziga xos xususiyatlarini tan olish va ularni qadrlashi, shuningdek, bolalarning o'qishi va rivojlanishiga hissa qo'shadigan ko'plab muhim usullarni qadrlashlarini talab qiladi. Maktabgacha yoshdagi bolalar bilan ishlaydigan pedagoglar farzandlar oilada va jamoada nimalarni o'rganayotganiga tayanib, ta'lim olish imkoniyatlarini kengaytiradi. Bolalarni maktabga tayyorlashda O'zbekiston Respublikasi

“Maktabgacha ta’lim” to’g’risidagi Nizomga muvofiq bola maktabgacha ta’limni uyda, otaonalar mustaqil ta’lim berish orqali yoki doimiy faoliyat ko’rsatadigan maktabgacha ta’lim tashkilotlarida shuningdek, maktabgacha ta’lim tashkilotlariga jalb qilinmagan bolalar uchun maktabgacha ta’lim tashkilotlarida, maktablarda, mahallalarda tashkil etilgan maxsus guruhlar yoki markazlarda oladi. Maktabgacha yoshdagi bolaning maktab ta’limiga o’tishi hamisha uning hayoti, ahloqi, qiziqishi va munosabatlarida anchayin jiddiy o’zgarishlarni yuzaga chiqaradi. Shuning uchun bolani uydaligidayoq maktab ta’limiga tayyorlash, uncha qiyin bo’lmagan bilim, tushuncha, ko’nikma va malakalar bilan tanishtirish kerak bo’ladi. Bolalarni maktabga tayyorlash, birinchidan maktabgacha ta’lim tashkilotida tarbiyaviy ishni maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarni umumiy, har tomonlama rivojlantirishning yuqori darajasini ta’minlaydigan, ikkinchidan bolalarni maktabning boshlang’ich sinflarida o’zlashtirishlari lozim bo’lgan o’quv fanlarini egallashga maxsus tayyorlashni ta’minlaydigan qilib tashkil etilishini nazarda tutadi.

Ota -naning jihatlari esa; bola shaxsini hurmat qilish va unga shaxsiy xususiyatlariga muvofiq rivojlanishi uchun erkinlik berish. Bolaning aql–zakovatli bo’lishi-ga va jismoniy hamda ma’naviy jihatdan yetuk bo’lib tarbiya-lanishiga asos yaratish.

Ota -Onaning jihatlari esa;

✚ Bolalarning oilaviy an’analar, marosimlar, urf – odatlar va milliy bayramlarni kutib olishga tayyorlash.

✚ Bolalarni ma’naviy jihatdan tayyorlashda har xil illatlarga nafrat ruhida tayyorlash.

✚ Bolalarga kiyinish odobi va ulardagi intizomlilikni shakllantirish haqida qayg’urish. Salomlashish va ovqatlanish odoblari insoniy fazilatlar ekanligini bolalar ongiga singdirish.

✚ Bolalarda mehnatsevarlik, ezgulik, mehr–shafqat fazilat-larini, o’zidan katta yoshdagilarga hurmat bilan munosabatda bo’lish tuyg’ularini shakllantirishga harakat qilish.

✚ Ota – onaning oilaviy sog’lom muhitni tashkil etishi uchun ibrat – namuna ko’rsatishi, oilada bola tarbiyasiga ruhiy ta’sir qiluvchi omillarni hisobga olinishi, oilada salomatlik tamoyillariga amal qilinishi, salbiy ta’sirlarni bartaraf qilishga bo’lgan harakatlar. Oilada farzandlarning qiziqish-larini o’yinchoqlar yordamida aniqlash va aniqlangan qiziqish-ni yanada kuchaytirishga ahamiyat berishdan iborat. Odam savdosiga tushib qolgan odamlarning oilalari ham mahalla oldida uyulib, oila

tanazuliga uchrashligini farzand-lar ongiga singdirish. Oilada ota–onaning bola tarbiya-sida “Ijobiy o’rnak” ko’rsatishi. Ota – onaning oilaviy sog’lom muhitni tashkil etishi uchun ibrat – namuna ko’rsatishi, oilada bola tarbiyasiga ruhiy ta’sir qiluvchi omillarni hisobga olinishi, oilada salomatlik tamoyillariga amal qilinishi, salbiy ta’sirlarni bartaraf qilishga bo’lgan harakatlar. Oilada farzandlarning qiziqish-larini o’yinchoqlar yordamida aniqlash va aniqlangan qiziqish-ni yanada kuchaytirishga ahamiyat berishdan iborat. MTT va ota-ona bilan hamkorlik natijasida esa farzandlarda ongli hayot kechirish elementlari shakllanadi. Bolalarda ham jismonan, ham ma’nan sog’lom bo’lishga ish-tiyoq oshadi. Oila va bola ma’na-viyatining sog’lom bo’l-ishiga e’tibor berila-di. Bolalardagi tozalik, ozodalik, tartib – intizomlilik kabi insoniy sifatlar shakllanishiga asos yaratiladi. Bolalardagi ma’naviy – axloqiy tarbiya rivojlanishi e’tiborga olinadi. Bolalar ongida ezgulik insonlarni yaxshilikka yetaklashi haqidagi ma’lumotlar paydo bo’lishi e’tiborda bo’ladi. Turli salbiy oqibat-lar haqida bolalar ongida tasavvur paydo bo’ladi. “Ibrat – namuna – hayot dorilfununi” turkumi-dagi ma’lumotlardan foydalanish kerak. Bola tarbiyasidagi rag’batlantirish va jazolash me’yorlariga amal qilish lozim bo’ladi. Qiziqishga oid faol-iyatga moyillik kuchli bo’ladi.

Demak, farzand tarbiyasini ota – onalar o’z shaxsiy ishi deb bilmasliklari kerak. Aslida bola tarbiyasi ota – onaning jamiyat oldidagi fuqarolik burchi va davlat oldidagi mas’uliyati hamda qarindosh – urug’lar oldidagi javobgarligi. Shuning uchun ham ota – ona obro’si farzand tarbiyasida ma’naviy ozuqa bo’ladi. Bu ma’naviy ozuqa bola tarbiyasida “ufq” ni ko’zlab ish tutishda mustahkam poydevor hisoblanadi. Bunday tarbiyalash jarayonida mehnat va ijtimoiy faoliyatni oilaviy vazifalar bilan qo’shib olib boradigan farzandlari hayotiga qiziqadigan va ularga oqilona, odilona rahbarlik qiladigan ota – onalar ijobiy o’rnak bo’ladigan kishilardir, ya’ni obro’li ota – onalardir. Bunday odamlar o’z farzandlari tarbiyasiga oilada ham, MTT ham e’tibor beradigan aqlli odamlar, namunali oilalar a’zolari bo’ladi. Aksariyat xollarda bolaning aqliy rivojlanganlik darajasi haqida gapirilganda uning so’z boyligi zaxirasi bilan aniqlanadigan aqliy bilimlari miqdoriga ko’proq e’tibor beriladi. Ota-ona, xatto ayrim o’qituvchilar xam bola qanchalik ko’p bilsa, u shunchalik rivojlangan bo’ladi, deb o’ylaydilar. Aslida esa unday emas, fan-texnika, ommaviy axborot vositalarining keng tarqalganligi tufayli bugungi kun bolalari go’yo ma’lumotlar ummonida so’zib yurgandek bo’lmokdalar. Bu esa ulardagi so’z boyliklarning keskin o’sishiga asos bo’lmoqda, lekin bu ularning tafakkuri ham shunday jadallikda rivojlanayapti, degan gap emas. Maktabda amal qilinayotgan o’quv dasturlarini o’zlashtirish boladan narsalarni taqqoslay bilish, tahlil qilish, umumlashtirish, mustaqil xulosalar chiqarish kabi bilish jarayonlarining yetarlicha rivojlangan bo’lishini taqozo etadi. Shuning uchun ham hozirgi kunda maktab amaliyotchi psixologlari tomonidan bolalarni birinchi sinfga kabul kilish jarayonida keng foydalanilayotgan psixodiagnostik

vositalar, testlar, so‘rovnomalar, asosan bolada yuqorida keltirib o‘tilgan xususiyatning rivojlanganlik darajasini aniqlashga mo‘ljallangan metodikalardan iboratdir.

Xulosa qilib, maktabdagi o‘qishga aqliy tayyorlik bolalarni aqliy va nutqiy rivojlantirishning o‘zaro bog‘langan tarkibiy qismlardan tarkib topadi. Bilish faoliyati, bilish qiziqishlari, bola tafakkuri usullari, atrof dunyo haqidagi anglangan tasavvurlar, nutq va elementar o‘quv faoliyati umumiy darajasining birligi, maktabda muvaffaqiyatli o‘qishning zaruriy sharti hisoblanadi, bu esa biz pedagoglar hamda otionalarga katta ko‘mak beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. Maktabgacha ta’lim muassasalarida ta’lim jarayonini mavzuli rejalashtirish (barcha yosh guruhlar uchun) 2018 y.
2. O.U. Hasanboeva va boshqalar. Maktabgacha ta’lim pedagogikasi. Pedagogika kolleji uchun o‘quv qo‘llanma (3-nashr) T.:”Ilm ziyo”, 2012y.
3. <http://www.edu.uz>–O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsusta’lim vazirligi sayti.